

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Medialiitto kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto valiokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 ("talousarvio"). Esitämme kunnioittavasti huomiomme talousarvioon erityisesti keskeisistä media-alaan liittyvistä asioista.

Pääviestit

- Medialiitto pitää kirjojen arvonlisäveron korottamista virheenä. Kirjojen arvonlisäveron neljän prosenttiyksikön veronkorotus nostaa Suomen EU:n toiseksi kovimmaksi kirjojen ja oppimateriaalien verottajaksi.
- Lukemista ja lukutaitoa on jatkossakin tarpeellista ja tehokasta tukea mahdollisimman matalan arvonlisäverokannan avulla.
- Luotettava tieto on toimivan demokratian edellytys, osaamisen ja sivistyksen peruskivi sekä Suomen henkisen huoltovarmuuden tae.
- Median tukeminen Suomessa on käytännössä yhden yhtiön eli valtio-omisteisen Yleisradion tukemista. Yksipuolinen yhden mediayhtiön tukeminen on maan median monipuolisuuden ja monimuotoisuuden kannalta huolestuttavaa.
- Kertaluontoisen mediatuen loppuminen uhkaa Postin hinnankorotuksista kärsivien pienten paikallislehtien olemassaoloa vuonna 2025.
- Liikenne- ja viestintävirastolle tulee varata riittävät resurssit.

Kirjojen arvonlisäveron korottaminen oli virhe

Medialiitto vastusti voimakkaasti kirjojen arvonlisäveron korottamista.

Media-alaan kohdistuvien arvonlisäveron korotusten sijaan Suomen tulisi käyttää Euroopan unionin oikeudessa annettu mahdollisuus siirtää kirjat ja lehdet ns. superalennettuihin verokantoihin. Suoraan kuluttajahintoihin vaikuttava arvonlisäverotus on tehokkain keino tukea kansalaisten mahdollisuutta lukea laadukasta sisältöä ja luotettavaa tietoa.

Medialiitto toteaa, että kyseisen lukemisen veronkiristysten kohdalla kokonaishyödyt valtiolle jäävät hyvin heikoiksi, koska kirjojen verottaminen osuu maamme tärkeimpään luonnonvaraan, oppineeseen ja sivistyneeseen kansaan. Hyvä lukutaito ja luetun ymmärtäminen ovat oppimisen perusta, ja nämä taidot kehittyvät lukemalla. Nyt olisi tärkeää aktiivisesti löytää uusia keinoja kannustaa ihmisiä lukemaan, oppimaan ja sivistämään itseään.

Hallitusohjelmassa sitoudutaan vahvistamaan lasten ja nuorten lukutaitoa. Kirjojen verotuksen kiristäminen on tämän tavoitteen vastainen toimi. Arvonlisäveron korottaminen heikentää kuluttajan ennestään heikkoa ostovoimaa. Se hidastaa osaltaan Suomen elpymistä taantumasta.

Talousarvion mediapolitiikkaan liittyvä rahoitus on yksipuolista

Median tuet keskittyvät edelleen vahvasti Yleisradiolle. Se, että rahoitetaan laajasti Yleisradion toimintaa ilman tasapuolista mediapolitiikkaa, on omiaan vaarantamaan riittävän alueellisella ja paikallisella tasolla toteutuvan tiedonvälityksen sekä jopa edistämään uutiserämaiden syntymistä. Moniäänisen, koko maan kattavan uutismediakentän rapautuminen on riski tiedon huoltovarmuudelle ja kansakunnan henkiselle resilienssille.

Parlamentaarisen Yleisradio-työryhmän ehdotus Yleisradion rahoituksen indeksikorotusten jäädyttämiseksi kolmeksi vuodeksi merkitsee vain pientä muutosta valtion yleisradioyhtiön budjettiin.

Medialiitto korostaa, että Yleisradion yhtiöstä riippumaton valvonta ja Yleisradion tarkkarajainen, EU:n valtioneuvoston mukainen sekä myös yksityisen median elinvoiman turvaava tehtävän määrittely ovat Yleisradion rahoituksen rinnalla olennaisia mediapoliittisia päätöksiä.

Sanomalehtien jakelutukiesitys on linjassa valtioneuvoston asetuksen kanssa

Talousarviossa esitetään sanomalehtien jakelutukeen varattavaksi 15 miljoonaa euroa. Se on linjassa postilain muutoksen ja sen yhteydessä annetun Valtioneuvoston asetuksen sanomalehtijakeluun myönnettävästä väliaikaisesta valtioneuvoston asetuksella (820/2023) kanssa.

Postilain muutos kevensi yleispalvelukirjeiden jakelupäiviä kolmeen päivään viikossa koko maassa. Valtioneuvoston asetuksen mukaan tiedonvälitystä tuetaan kilpailutettavalla ja määräaikaisella valtioneuvoston asetuksella, jonka tarkoituksena on varmistaa sanomalehtien jakelun jatkuminen myös haja-asutusalueilla, joilla ei ole varhaisjakeluverkkoa.

Sanomalehtien jakelutuki ei ole uutismedian kustantajille myönnettävää mediatukea, vaan se maksetaan jakeluyrityksille. Käytännössä jakelutuki maksetaan pääsääntöisesti Postille, joka voitti jälleen Liikenne- ja viestintäviraston järjestämän kilpailutuksen lähes kaikilla kilpailutuksen kohteena olleista noin 40 avustusalueesta.

Mikäli jakelutukeen varattavaa määrärahaa jää haja-asutusalueiden viisipäiväisen jakelun turvaamisen jälkeen jäljelle, tulisi harkita määrärahan uutta kohdentamista Postin kohtuuttomista hinnankorotuksista kärsiville pienille paikallislehdille. Kuluvana vuonna 2024 näitä paikallislehtiä auttaa kertaluontoinen mediatuki, mutta ilman uusia tukipäätöksiä on vuonna 2025 konkreettisenä uhkana uutiserämaiden syntyminen eri puolille Suomea.

Liikenne- ja viestintävirastolle tulee varata riittävät resurssit

Talousarvion mukaan liikenne- ja viestintävirastolla on vastuullaan monia viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtäviä. Viraston palvelut liittyvät muun muassa tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Liikenne- ja viestintävirasto on media-alan keskeinen valvontaviranomainen. Erityisesti kasvaneen EU-sääntelyn (esimerkiksi digipalveluasetus, datasäädös, kyberturvallisuusdirektiivi, medianvapaussäädös) myötä virastolle tulee uusia tehtäviä. Tämä edellyttää sitä, että valvontaviranomaisille tulee kohdentaa lisää resursseja ja erityisesti osaamista uusien säädösten valvontatehtävien hoitamiseen.

Riittävät, osaavat viranomaisresurssit lisäävät media-alan oikeusvarmuutta sekä edistävät myös digitaalisen liiketoiminnan sekä yhteiskunnan kehittämistä. Viraston neuvonta- ja ohjaamistehtävään olisi suunnattava riittävästi osaavia resursseja.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Ismo Huhtanen
lakiasiaintohtaja, Uutismedian liitto

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.